

nderwerp
nderwerp
nood-
sterdam,
studie te
eling van
stuiten.
God voor
zoo maar
weelde er
weet, dat
zijn, ligt
, om tel-
zetten, en
e houden.
ij, dat er
mannen,
doceren,
elkanders
n gedach-
weten, en
onder het
verschil-
chil in de
indien de
er waren
e hadden
te spre-
verkijslijk
een deze
komelijke
wille van
t zonder
e kerken
teven een
et denk-
te slaan,
d, waarin
the school
rlijk een
zou het
e Theolo-
gleeraren
en, de
r School
enoemde.
elkander
e accoord
r feitelijk
ven, maar
oen voor
e voor de
n schoone
g, of van
gen zulk
ernstigen
appelijke
de eerste
glij zou
ge facul-
ticht hield
ker dat
ten deze
node,
men vrij
hts twee
ing, het
l mogen
n woning
gaat dit
strumen-
doel. De
den nog
teent voor
t in aan-
e hoogte
ad geen
n piano.
geeloten,
l dan de
lat alge-
e maken
n geheel
talent de
voor zijn
aten, en
n muziek
dat tot
like ver-
gel weg,
nwereld,
neiging
aan elk
n al wat
jner tijd
staan te
ken wat
ok enig
ordeelen.
erke er
te gaan,
ezemen,
ne mee-
schafde
n een-
vergrond,
umenten
naar met
us. Dr.
no. 3. Bij
can door
stgehou-
ept, niet
en toon
rscheid,
aan iets
op den

toon laten werken, maar toch altoos blijft dit bij de piano onbeduidend. De toon zijn kort, gaan snel voorbij, waardoor voor de eenvoudige melodie een ernstig gebrek ontstaat, doordien de toon niet de volle verbinding met elkander krijgen. Tot op zekere hoogte wordt dit gebrek vergoed door de groote harmonische geschiktheid van het instrument. Het getal der snaren, het gebruik van de tien vingers, de zekerheid in het gelijktijdig aanslaan van meerdere toetsen, wier toon alle gereed en vast liggen, maakt deze ontwikkeling van de harmonie mogelijk. Maar daartegenover staat dan weer het volslagen gemis aan verscheidenheid van toonkleur (Klangfarbe), die een werkelijk polyphone behandeling uitsluit. Daardoor dat alle toon gereed liggen, en de speler of speelsler slechts op de toetsen heeft te kloppen om ze te laten uitkomen, is het instrument in zijn soort zeer gemakkelijk, maar juist daarom ook heeft het een zeer bedenkelijke zijde voor de ware kunstvorming. Isler meent te kunnen spelen, als hij nog niets doet dan detonen oproepen. Maar al te dikwijls wordt het daarvoor vingerwerk en leidt tot muzikale matheid. Oefening in het notenlezen, oefening in het vingerspel, en alzo een noten- spel zonder gevoel gaat dan allicht voor kunst door. Aesthetisch spel op de piano is moeilijk; en het gemis aan het kunst- schoon bij de piano alleen voor den sjaeren kenner merkbaar.

Zoo nu schrijft over de piano niet de redacteur van de *Herant*, die zelf allerminst aanspraak maakt op het recht tot meespreken, maar de directeur van een Duitsch Polytechnicum.

En wat zegt nu deze zeldse deskundige over het orgel?

Hij zegt er op blz. 418 dit van: „De orgelspel leidt en ordent de toonkracht der natuur, die hij aan zijn spel dienstbaar maakt, zonder er persoonlijk op in te werken. Er ligt daarom in het orgel zulk een geheimzinnige aantrekkingskracht, zulk een wonder vermogen. Geweldig, groot, zelfstandig, door geen verinsel van menschen beheerscht, in de zachtste toon zoowel als in zijn machtigen storm altijd zich zelf gelijk, is het toegeluid dat door het orgel wordt beheerscht. De speler opent voor den per- senden luchtstroom de deuren en wijst hem den weg, maar de toon zelf kan hij niet grijpen. Hij laat ze klinken, hij laat ze bruisen, en het is of er een kracht der natuur onttekend wordt. Vooral door de soepelheid waarmee de toonkleur wisselt is dit instrument zoo heerlijk. Het is „massenbeheerschend, raumfüllend“, als het is „galtig, harmonie-reich, machtig erbaust.“... En waar andere instrumenten meest de *sub-fectiviteit* dienen, zoo is daarentegen ook nu nog in alle kring, waar de mensch God in zijn schepping en zijn machtige heers- schappij erkent heeft, het orgel de uitdrukking eener vaste, *objectieve*, geweldige natuur- macht, en daarom het voornaamste instru- ment voor alle hogere Godsverering. In geen ander instrument worden de toon en zoo losgemaakt van het subjectieve. In luist, hoorn en viool spreekt de mensch, in het orgel ruischt een hogere macht die al het menschelijke te boven gaat. En alle religie wordt week, subjectief en sentimenteel, als niet het orgel maar andere in- strumenten haar dienen willen.“

Meer schrijven we niet af. Reeds uit dit kloek woord van een niet-Calvinist is het volkomen duidelijk, dat een Calvinist in het orgel juist zijn instrument vindt. Het orgel is het instrument van Gods *sovereiniteit*, het stoet de toon uit van zijn machtige, alles beheerschende genade. Ook in zijn verzet tegen alle crea- tuur-verheerlijking vraagt het Calvinisme om het orgel. „De muziek van het orgel“, zegt Dr. Lemcke, „gaat niet wel samen met een culte die de beelden toelaat en de heiligen aanroep.“

Geldt dit nu op zichzelf reeds, hoeveel te meer dan niet in onze dagen, nu men al het *objectieve* wegcijfert, en het al in *subjectieve* gewaarwordingen oplost?

En zoo blijft dan, ook zonder dat we op bijomstandigheden letten, dat het orgel veel meer dan de piano voor echte Cal- vinisten, vooral in deze dagen, een gepast instrument is.

Waarbij dan nog tweeërlei komt. Ten eerste, dat het orgel niet op de wijs van de piano aan de ijdelheid offert. Wie maar even op de piano kan tikken wordt al spoedig in een kring van onijne liederen voor een halven virtuosus aangezien, terwijl wie orgel speelt, slechts zelden gevraagd wordt, om zijn kunst te vertoonen.

Het orgel dient bijna uitsluitend tot begeleiding van den ernstiger zang, en kan als hulpmiddel, om bij ons stemloos volk toch huislijken zang mogelijk te maken, ook dan gebezigd, als de speler of speelsler slechts een matige vaardigheid bezit.

De piano lokt naar wat lichter en luchtiger van aard is; het orgel keert de ziel ongemerkt naar den ernstiger kant van het leven.

En ten andere, het orgel brengt niet het gewaar mee, dat het onze kinderen in ge- zelschappen brengt en in kringen van lie- den, waar ze niet hooren. Iets wat de piano wel terdege doet.

Wie piano speelt, moet ook eens naar een concert. Wie een concert hoorde, wil ook eens naar een opera. Wie een opera bijwoonde, gaat ten slotte ook naar de komedie toe.

En terwijl zelfs een zangeresse als Jenny Lind, na een triomf van vier jaren zonder wederga, het toneel voor altijd verliet, omdat ze bij ervaring het zondige, het jam- merlijke, het menschverlagende van het toneel had leeren kennen, niet met de kinderen van Christenouders zich soms wagen op een terrein, waar reeds hun Doop hen van al moest houden. Immers het is door

dien Doop dat ze van de kinderen der ongeloofigen zijn onderscheiden.

En ook dit gevaar nu brengt het orgel niet mede.

De wereld weet het wel, dat de piano haar instrument is.

En juist daarin ligt voor onze kringen een waarschuwing.

ZENDING.

In de zaak der Zending viel eenigen tijd geleden de *Vaderlander* ons aan, omdat, zoo schreef de redacteur, hij die onze lei- dingartikelen schrijft nooit zendingman is geweest, onze theorie naar Rome voert, en ons oordeel onjuist is.

Het eerste nu behoeft ons niet gezegd te worden, wij wel zelf nog onlangs ver- klaarden, dat we ons nooit, dan zoo we daartoe geroepen werden, eene uitspraak in zake der Zending hebben veroorloofd. Dit was tweemaal het geval. Eerst op de Zendingconferentie, waar ons een referaat over de leidende beginselen der Zending was opgedragen, en nu onlangs te Groningen, toen ons advies werd gevraagd over de opleiding van missionarissen.

Had nu de geachte redacteur van de *Vaderlander* ons eerste referaat, dat gepu- bliceerd is, principieel aan de Heilige Schrift getoetst, zoo viel er over te dispu- teeren. Nu niet. Immers we krijgen niets dan eenige vage, banale phrasen te hooren.

En wat ons tweede advies betreft, zoo is het de vraag niet, of desnoeds de redding van één ziel geen miljoen waard is, maar wel of men in een volle eeuw, met een bestendige staat van 3000 zendingen, behalve de hel- pers, en voor een uitgaaf van één milliard, geen gewenschter resultaat zou kunnen bereiken.

De *Vaderlander* zal ons althans moeten toestemmen, dat dit een zeer ernstige vraag is.

Een eeuw is lang, en wanneer nu, gelijk we aantoonen, in zulk een eeuw het getal Heidenen en Mahomedanen en Joden door meerdere bevolking met minstens honderd miljoen toeneemt, en in Europa het aantal Christenen door afval minstens met vijftig miljoen afnemt, en hiertegenover staat geen meerdere winst dan van één miljoen beke- ringen door de missie; en zoo men om dit één miljoen vol te tellen er dan nog bij moet rekenen wat, op den keper bezien, er nauwelijks bij mag gevoegd, dan zou men zoo zeggen, dat het toch een vraag was, waard om aan de orde te worden gesteld, of allicht een oorzaak voor deze povere resultaten in een *min juiste wijze* van het Zendingswerk te drijven kan gelegen zijn.

Oas althans wil het voorkomen, dat er meer wezenlijke liefde voor de volken en voor de zielen in die volken, en ook dat er meer ernst bij de behandeling van zo belang- rijk onderwerp uit spreekt, zoo men zulk een vraag kalm, en bij het licht der historie en der beginselen onder de ogen durft zien, dan wanneer men ook deze gelegenheid weer aangrijpt om aan het adres van een min gewenscht tegenstander zekere min lieflijke dingen te zeggen.

En toch zijn we niet onvoldaan. Immers ook in de Synodale kringen is de quaestie of de Zending niet weer *kerke- lijk* moet worden, aan de orde gesteld; en zelfs Prof. Van Toorenbergen is bezig een referaat in gereedheid te brengen over de ordening van missionarissen door de kerken.

Dit nu is een triomf van het Gerefor- meerde beginsel, en een vrucht van de actie die van Calvinistische zijde is uit- gegaan.

WERK DER GEREEDEN.

Ook nu weer heeft de *Evangelische Al- liantie* hare uitnodigend roedgezonden voor de Week der gebeden, die ze wenscht, dat van 1-8 Januari 1893 zal gehouden worden.

Ze rangschikt daarbij de onderwerpen voor prediking en gebed aldus, dat op *Zondag* de genadegaven die de verhoogde Middelaar ons toezendt, op *Maandag* de voortmoediging en dankzegging, voor *Dinsdag* de nood der kerke, voor *Woensdag* de welstand van overheden en volken, voor *Donderdag* de Zending onder de heidenen, voor *Vrijdag* de Zending in het eigen land en onder de Joden aan het woord komen, op *Zaterdag* wil ze de aandacht vestigen op het huisgezin en de school, en voor *Zondag* 8 Januari op de beloofde uitstort- ing van den Heiligen Geest in Joël 2: 28 v.v.

Een zeer algemeen schema, dat bijna volledige vrijheid laat van keuze.

Het verwijzen naar Joël 2: 28 zal wel niet bedoelen Hand. 2 te weerspreken, alsof de vervulling van deze profetie niet reeds op den Pinksterdag gekomen was.

Toch is het niet overbodig op deze zon- derlinge uitdrukking te wijzen, overmits ook in de Evangelische Alliantie, helaas, almeer voet gegeven is aan de dusgenaamde Moderne orthodoxie, en de reactie van de betere elementen ter wering van dit kwaad, niet lijdt aan overmaat van krachtsbetoon.

KUYPER.

Voor Koolwijk's Scholen.

Ontvangen door Ds. J. H. HOUTZAGER: Van H. Nieuwhoe te Amersfoort f 1; van G. van Wijngaarden, Broek in W. f 10; van N. N. te Nijkerk, coupon Ned. Schuld f 97.

Mit de Pers.

In de *Utrechtse Kerkode* bespreekt Dr. Klaarhamer, met een openhartigheid die wel- dadig aandoet, en met een juistheid van critiek

die den man van beginselen kenmerkt, zekere schaduwrijke van vele gemeentelieven.

We lezen daar toch:

Het werk der beroeping.

Er zijn zoo enkele dingen bij de vroegere Nederl. Geref. Kerk van Utrecht, die niet goed zijn. Waar- verandering behoort te komen.

Misschien is er in andere Kerken ook wel iets van deze kwalen te vinden en kan het daarom goed zijn, die zaken hier te bespreken.

Zoo is het o. a. niet goed, niet voor 't Heeren Woord bestemd, dat er onder ons ongeveer 2000 ten Avondmaal toegelaten leden zijn, waarvan er nauwelijks 500 werkelijk het H. Avondmaal gebruiken, en evenmin goed, dat die 500 afblijvende kerke- lijk niet vermaand noch behandeld worden.

Toch willen wij nu hierop niet verder ingaan, maar thans meer bepaald wijzen op een ander, niet minder bedenkelijk kwaad, dat hier bestaat n. l. de schrik- lijke mislating in het oefenen van het ambt der ge- loofvigen, als het geldt de *veel zeldzame* brande- lijken van de beroeping van Dienaren des Woords en van de benoeming van Ouderlingen en Diakenen.

Als wij het aantal stemgerechtigde leden der Gereformeerde Kerk stellen op 700, dan ramen wij het stelling te laag en van deze 700 komen er nooit meer dan ongeveer 150 deelneemen aan de genoemde lan- delingen.

Natuurlijk zijn er altoos eenigen, die door ziekte, door verzuimen, door beroep, of andere omstandigheden of door andere *voor God geldende* oorzaken verhindert worden, doch dit kan in gewone tijden nooit een aantal van 500 belooopen.

Di nu is een verspreiden van het ambt der geloofvigen, dat dezer Gereformeerde Kerk zeer schadelijk is en dat hen, die het zonder weigere verandering plegen, schadelijk is voor God.

Wat toch is er van de zaak.

Als men spreekt van *het ambt der geloofvigen*, dan gebruikt men een *kerke-lijks* uitdrukking. „Dan spreekt men van *het ambt der geloofvigen*“, aldus de *Christus*, hoewel er tusschen deze *kerke-lijks* en een *nauw verband* bestaat.

Wat woord *ambt* moet men goed verstaan. De *ambt* is dat, wat de Kerk, of de Staat, of de Gemeente, of de *ambt der geloofvigen*, in dit hante zij overheid gezag is, dat is *kerke-lijks*, zoodat de overheid met *kerke-lijks* macht kan optreden en dwingen.

Zoo is het *kerke-lijks* ambt niet. Alleen de Koning der Kerk, onse Heere Jezus Christus bezit en oefent zulk een gezag, ook een dwingende macht in zijn Kerk. *Hij alleen is haar hogere overheid.*

De predikanten, de ouderlingen, de diakenen en zoo ook de Geloofvigen zijn zijn *dieneren*, waarvan *Hij* zich bedient.

Die ambten zijn dus „diensdien“. Gelijk dan ook onze Kerkordening zoo juist in art. II spreekt en zegt: „De *diensdien* zijn vierdelig“.

In het *ambt der geloofvigen* kleedt dan ook geen *ambt*, maar het is een *diensdien* waarvan de Koning der Kerk gebruik maakt, *ter de regering der ziele*, gemiddelde kerk op aarde.

Het is een *ambt*, die *Hij* oplegt aan, en *veert* ook van de leden onzer Gereformeerde kerk.

De Heere kan zeker wel *zonder* menschen zijn kerk op aarde regeren, maar het *behoort* Hem nu in zijn *kerke-lijks* gezag, om het *behoort* menschen te doen.

Men moet men ook goed verstaan het woord „ge- loofvigen“. In *kerke-lijks* zin is een *kerke-lijks*, een die geloof ontving en bij wien dit geloof in de daad der bekeering openbaar werd.

Doel hier gebruik van dit woord niet in geene- lijken zin, maar in *kerke-lijks* zin en dan betoo- kent het, dat de Kerk, die door een *kerke-lijks* kerk in dit geval nu, door de Gereformeerde kerk van Utrecht, voor een geloofvige wordt gehouden, d. i. die op grond van een *kerke-lijks* bevel en van een *kerke-lijks* bevel, *kerke-lijks* wandel tot het H. Avondmaal is toege- laten en daarmede tot de volle rechten en plichten van een lid onzer kerk.

Elk, die dus in genoemde zin lid dezer Gerefor- meerde kerk van Utrecht is, die is *kerke-lijks* en *kerke-lijks* tot de uitoefening van het *ambt der geloofvigen*. Terwijl men zal inzien, dat niemand anders voor zich zelf en naar eigen wil en dat ook niet één lid alleen dit ambt kan oefenen, maar dat het geveend wordt door de *kerke-lijks* leden der kerk naar *kerke-lijks* van *kerke-lijks*.

Hoe verheft hij nu ook in dit alle leden, *kerke-lijks* naar hun gewoone en gewoone, zoo kunnen natuurlijk toch de onwilligen en ongehoorzamen de overigen niet beletten, om het ambt der geloofvigen te oefenen naar 't Koning gesproken wil en kan evenmin de onthouding der onwilligen en ongehoor- zamen de handelingen der anderen *kerke-lijks* maken.

Di „ambt der geloofvigen“ brengt nu mede dat „ambt der geloofvigen“ van 't Koning regel die be- doelde kerke-lijks de leden aan, die *kerke-lijks* rechtspraak, dat is aan de zaak der kerk, dat zij, bij de aanstelling van Dienaren van hun kerk doen blikken; dat zij mede beslissen over het verband waarin hun kerk met andere kerken zal leven; en zeker ook dat zij, zoo de ambten in vervallen komen of ge- heel ontbreken, deze weder oprichten in hun kerk.

De omvang van het *ambt der geloofvigen* is, dat de Heere zijn kerk regeren, de tucht handhaven, de diensdien tot het *kerke-lijks* bevelen geven. Zonder de oefening van dit ambt hebben wij dus geen grond meer om te verwachten, dat onse kerk zal *kerke-lijks* en de Heere haar zijn gunst zal doen zien.

Nu leest aan den welstand der *kerke-lijks* kerken en den ook aan den welstand van onse Gereformeerde kerk, den welstand van het *kerke-lijks* Lichaam van Christus. Onze Heere zelf heeft dat aldus ingezet.

Oefenen wij dus niet het *ambt der geloofvigen* naar Gods Woord, dan benadeelen wij onse Gerefor- meerde Kerk, dan weeten wij haar *kerke-lijks* tegen en *kerke-lijks* worden wij schuldig jegens den Koning der Kerk, dat wij hem niet *kerke-lijks* aan de kerk, dat wij hem niet *kerke-lijks* behouden, welk welstand wij niet helpen bevorderen, maar voorzooveel het aan ons hangt, schaden.

Wij hebben dan ook alle reden, omdat thans blijven die 500 een ernstig kwaad te noemen.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Zien ontrekken is niet de weg.

Officiele Berichten.

Mit verkorting uit het Kerkblad van 11 Nov.)

De Deputaten voor de Correspondentie met de Hooge Overheid.

In hunne jongste vergadering bijzonder over- wogen hebbende, hoe gewenscht het is voor de Kerken, dat de verschillende kennisgevingen aan de Regeering behoorlijk in orde zijn — nemen de vrijheid op 't volgende de aandacht der Kerken te vestigen.

1. Wat betreft de Kerken, die, na de generale Synode, *geconstitueerd* en tot *formule* geko- men zijn.

Hiervan moet *allererst* door den *Kerke- raad* bij onderteekening van al zijne leden, per *geestel* aldus kennis gegeven worden aan Hare Majesteit, de Koningin-Weduwe, Regentesse.

Aangezien het daarbij echter op zekere een- vormigheid in de hoofzaak aankomt, verklar- Deputaten zich bereid, op aanvraag, een *ontwerp* daarvoor over te zenden.

Nadat de kennisgeving aan H. M. is ver- zonden, geeft de Classale Vergadering, waar- onder de Kerk ressorteert, zoo spoedig doct- lijk, door Pres. en Scriba kennis van het ge- organiseerd zijn der Kerk en de kennisgeving aan H. M. (met vermelding der datum) aan de Deputaten, die alsdan eerst gerechtigd en verplicht zijn de zaak verder in orde te bren- gen bij de Hooge Regeering.

Ook de Classale verg. kunnen ontwerp- formulieren bij de Deputaten verkrijgen.

Wij herinneren hierbij, dat *alleen* de zaak van de Kerk te Moordrecht in orde is bij de Regeering, weshalve alle andere ons dien- ten te berichten, wat zij hebben gedaan tot duaverre.

2. De kennisgeving aan Hare Majesteit van de *instelling* van Kerken en vervolgens daarvan aan de Deputaten door de Classis mag eerst geschieden na de eerstvolgende Generale Synode, wijl aan 't slot van groep III der Bepalingen van de jongste Generale Synode uitdrukkelijk is bepaald, dat de in- censingel eerst door de volgende Synode *definitief* zal worden verklaard.

3. Ook van de *opheffing* eener Kerk, door andere oorzaken dan door incensingel, moet aan Hare Majesteit door den Kerkenraad ken- nis gegeven worden en daarna van wege de Classis aan de Deputaten. Ook hiervoor zijn formulieren te verkrijgen bij de Deputaten. Nog niet één zaak is in dezen in orde.

4. Ingevolg dien van de *splitting* eener Kerk, op de onder 3 genoemde wijze, kennis gegeven te worden, waarvoor mede ontwerpen zijn te verkrijgen.

Nogmaals dringen Deputaten ernstig aan bij de Kerkenraden en de meerdere Vergade- ringen om op bovengenoemde zaken wel acht te geven; ze zouden niet dan tot eigen schade het verzuimen.

Namen Deputaten voornemd, M. NOORDZIJ, Secr.

Kampen, 7 November '92.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Brielle op 20 Oct. 1892 te Vlaardingen.

Bij monde van den Consulnt wordt verslag uitgebracht van zijne bevindingen in een kerk der Classis, waaruit blijkt, dat de verdeeldheid onder de broeders in de kerk nog altijd blijft voortbestaan. Uitvoerig wordt hierover door verschillende afgevaardigden het woord gevoerd en door allen deze verdeeldheid diep betreurd.

Er worden 6 deputaten benoemd, bestaande uit 3 diensdien des Woords en 3 ouderlingen, die met den consulnt nogmaals zullen beproe- ven de verdeelde broeders met iekander te verzoeken.

Uit Ouddorp is een broeder tegenwoordig, die mededeeling doet, dat men aldaar ook reeds aanvankelijk tot reformatie der kerk mocht komen. Aan de kerk van Stellendam wordt opgedragen, de broeders aldaar verder met raad en daad bij te staan.

Inzake de incensingel der kerken A en B te Oud-Beijerland, worden twee deputaten be- noemd, om te dienen van advies.

Kort verslag der Classis Groningen, vergaderd den 27sten October 1892.

Het rapport der deputaten voor de jongst gehouden Prov. Synode geeft aanleiding tot eene breedvoerige discussie over de tucht- oefening op doopleden. Er wordt besloten, dat twee Kerkeraden der Classis die quaestie nader onderzoeken met inwinning van een kerke- rechtelijk advies omtrent beginsel en wijze der tuchtoefening. De Kerkeraden zullen daarmede in kennis worden gesteld, ten einde hun oor- deel op de eerstkomende Classale vergadering uit te spreken. Ook deelen de deputaten mee, dat de Prov. Synode geoordeeld heeft, dat de tractementen der leetaren over 't alge- meen te klein zijn, maar dat de behandeling van deze zaak aan de Classis wordt overge- laten.

Kort verslag van de Vergadering der Classis Coevorden gehouden te Nieuw-Amsterdam 27 Octo- ber 1892.

De commissie voor Kerk- en Pastoriebouw te Nieuw-Dordt wordt bestendigd. Naar aan- leiding van hare mededeelingen besluit de vergadering daarvan in het verkort verslag deze mededeeling ter kennis van alle kerken te brengen, dat bij de Commissie sedert half Mei slechts drie collecten zijn ingekomen, zoodat in den nood te Nieuw-Dordt nog niet kan voorzien worden, al werd ook een pre- dikant bereid gevonden, om Nieuw-Dordt te dienen, maar, zoolang er voor de Kerk nog niet genoegzaam is ingekomen, aan den bouw van een predikantswoning niet kan gedacht worden. Mogen de Kerken die nog geen col- lecten zonden ons spoedig verbliden!

Kort verslag van de vergadering der Classis Dockum, gehouden te Dockum 3 Nov. 1892.

Bij de rondvraag naar art. 41 D. K. wor- den naar aanleiding van de vragen, wenken en raad gegeven over doop, tucht, beïjdenis en betaling. Tevens bleek, dat er meer nood- dig is dan raad en wenken, vooral te Nes en Wierum en Paasens en Moddergat. Nes en Wierum wordt dan ook toegestaan, om, nadat de zaak door 2 deputaten onderzocht en *proe- vig* bevonden is, te collecteeren, om in de groote behoefte te voorzien. En alle afge- vaardigden wordt de groote behoefte van Nes en Wierum en van Paasens en Moddergat op 't harte gebonden om toch zoo mogelijk iets voor deze gemeenten te doen, waar velen

zijn die geen aardappel in den kelder, geen brood in de kast en geen cent in huis hebben.

De Geref. kerk van Velzen heeft behoefte aan een nieuw kerkgebouw, daar het hare in handen is van het Herv. Genootschap en het tegenwoordige te klein is, vooral wanneer van verschillende visschersplaatsen, visschers te IJmuiden binnenvallen en komen tot het gehoor van Gods Woord.

Daarover schreef de kerkeraad aan de Geref. kerkeraden van visschersplaatsen om steun, daar er groter, dan anders noodig zou zijn, gebouwd moet worden en genoemde kerke- raden dit wel zullen willen, opdat hun leden een plaatsje in Gods huis zouden bekomen.

De kerk van Scheveningen B zond reeds f 25 en Maassluis B heeft f 25 toegesegd, waardoor deze kerken hunne belangstelling deden blijken in hun leden, die meest altijd op zee zwakken.

De kerkeraad vertrouwt, dat de andere ker- ken, aan wie geschreven is, ook niet zullen achterblijven.

De kerk van Urk althans heeft beloofd, als het den visschers wat beter gaat, te zullen steunen.

De Heere zegene al onze visschers en geve dit goede voornemen in 't hart hunner kerke- raden.

Zij weten reeds, dat de kerk van Velzen geen steun missen kan.

Namen den Kerkeraad, J. BERDEVALD, Scriba.

Buitenland.

Duitschland. De zaak Harnack.

II.

Het is wel te begrijpen dat de geruchtmakende uittalingen van den Berlijnschen hoog- leeraar in de Theologie, Harnack, omtrent de XII artikelen, nog altijd de gemoeden in Duitschland bezighouden. Dit kwam duidelijk aan den dag bij de vergadering van de alge- meene Synode der Keurvorstelijke Ev. lands- kerk. Deze vergadering verklaarde „met droef- heid en groote bezorgdheid vernemen te heb- ben, dat leeraars van onderscheiden Ev. Landskerken er naar streefden, om het gezag en het gebruik bij de godsdienst-oefeningen van de XII artikelen te niet te doen en dat dit streven in vele kringen instemming gevon- den had. De Synode verklaart daar tegen, als de mond der Evang. kerk en in haren naam, dat zij bij deze grondbelijdenis der geheele Christelijke kerk en bij het onveranderd ge- bruik deze belijdenis bij de godsdienst-oefen- ings vast en onwankelbaar wil volhouden; 2. de Synode verwacht van het Koninklijk Konsistorium, dat hetzelfde elken theolog, die zich niet verplicht zijn almet in leer en pre- dikking in alle oprechtheid, in overeenstem- ming met de belijdenis der kerk, in het bij- zonder met de XII artikelen, te bedienen, van de bediening van het predikambt te weeren.“

Nadat de Synode met groote meerderheid dit besluit genomen had, stonden de leden van hunne synaas op en spraken gemeen- schappelijk de apostolische geloofsbelijdenis uit.

Opmerkelijk is het, dat de hoogleeraar Achelis die een verklaring van instemming met prof. Harnack met 15 ambgenooten en pre- dikanten te Eisenach geteekend had, ook een voorstel gedaan heeft om de Synode te laten verklaren, dat zij de apostolische geloofsbelij- denis beheid „welke door Luther's uitleg- ging zulk eene groote waarde voor de Evan- gelische kerk heeft.“ De hoogleeraar heeft dus spoedig zijn kleed weten om te keeren.

Het stuk dat van den Evangelischen opper kerkeraad te Berlijn is uitgegaan bij de inwij- ding van de gerestaureerde Slotkerk te Wit- tenberg aan vier duer Luther zijne bekende stellingen aansloeg, heeft indirect maar toch duidelijk tegen Harnack partij gekozen, daar het van het geloof aan Jezus Christus, den mensch geworden Zoon Gods, die gekruisigd en op